

Que és la càbala catalana?

Capítol I

*Tots els diaris de Barcelona es van fer ressò de les paraules que va pronunciar a Barcelona Harold Bloom, el crític literari jueu-americà considerat uns dels més prestigiosos del món, quan va rebre el Premi Internacional Catalunya l'any 2002 va fer el següent comentari: **Em sento content de ser a la terra de Ramon Llull i Salvador Espriu, filòsof i poeta influïts pels cabalistes Nahmànides de Girona i Isaac el Cec***

En cap dels diaris llegits durant aquells dies posteriors vaig trobar cap explicació que fes referència al pensament cabalístic de Nahmànides i Isaac el Cec¹ o una explicació sobre el què és la càbala en general, i en concret, la càbala catalana. Ni sobre la influència i presència de la càbala en la cultura de llengua catalana. Ni tampoc cap referència a Gerbert d'Orlhac, cabalista occitano-català que estudià a Ripoll i que va arribar a ser Papa de Roma amb el nom de Silvestre II en el segle X

M'ha semblat que era arribat el moment de tornar a explicar què és la càbala amb criteri català, en llengua catalana i des de Catalunya.

Ho volia fer en un llibre que portés per títol *El Llibre de la Llum*, amb l'esperança que s'obri novament la porta que va obrir un altre llibre de igual títol en hebreu *Sefer ha Bahir*, el llibre on es va escriure per primera vegada la paraula càbala en el segle X i que des de terres catalanes, occitanes i provençals, es va donar a conèixer a tot el món.

El "*Sefer ha Bahir*" va obrir un cicle històric en el segle X. El "*Llibre de la Llum*" podria obrir un altre cicle històric en el segle XXI. Després vaig pensar afegir-li el subtítol "*La càbala catalana, l'Europa de les nacions i la pau al món per la matemàtica de la Història*" amb el nom de tres protagonistes catalans: *Guifré el Pelós, Ramon Llull i Salvador Espriu*.

M'atreveixo a dir-ho ara, que un jueu americà, en Harold Bloom, n'ha fet el comentari sobre Espriu i Llull; si no hagués estat per això, no m'hauria atrevit a parlar-ne ni a escriure'n res, degut als prejudicis que, per diverses causes, pesen damunt el tema de la càbala i el pensament que es basa en aquest sistema d'anàlisi de la realitat.

PREJUDICIS CONTRA LA CÀBALA

Els prejudicis culturals en contra de la càbala són encara molt forts degut a la propaganda en contra que es va fer, i es fa, per part dels adversaris d'aquest pensament que és en els orígens del pensament de la humanitat. La càbala es basa en l'Arbre del Coneixement i

¹ Nahmànides és el cabalista Bonastruc ça Porta de Girona. Isaac el Cec és cabalista català (alguns historiadors diuen que era provençal) creador de l'Escola de l'Anima de Girona quan Girona durant l'Edat Mitjana era considerada com la Mare d'Israel

aquest en moltes tradicions culturals és l'Arbre del Paradís. El silenci sobre aquest tema també era degut a la prevenció per causa de les tergiversacions i manipulacions que se n'ha fet degut a que se l'hagin apropiat moviments culturals que es basen en la superstició més que no pas en el seny, el raonament i la ciència matemàtica que és propi de la càbala autèntica i de la càbala catalana. Moltes vegades es fa silenci al voltant de la càbala i es troba una auto-censura generada per prejudicis socials. No cal censura oficial, ens reprimim la voluntat, les emocions i els pensaments perquè resulta més còmode adaptar-se a allò que és considerat "culturalment correcte" segons les directrius imposades des dels estaments i institucions oficials i justificar-se amb allò del "rigor acadèmic" més que no pas escoltar la paraula viva en cada moment i circumstància.

SALVADOR ESPRIU

Crec que resulta oportú llegir un poema de Salvador Espriu, abans i acabat de exposar què és la càbala. Entre d'altres coses, perquè la càbala, també es motiu de llenguatge poètic i al·legòric sobre la situació del món en el que vivim. El poema es titula *Arbre*.

ARBRE

*Jo et vaig somniar majestat invisible
Que plana per la faç de cada cosa.
Arrelat en dolor de la cendra,
Un home només, et portava, sepulcre,
Pare mort, dintre meu, en silenci,
I et cridava amb paraules de vent
D'antics mil·lenaris, que encenen la ira.
No has respost mai al clam i em deixaves
En temença de nit, foc secret, alta flama,
Arbre Déu en la nit.*

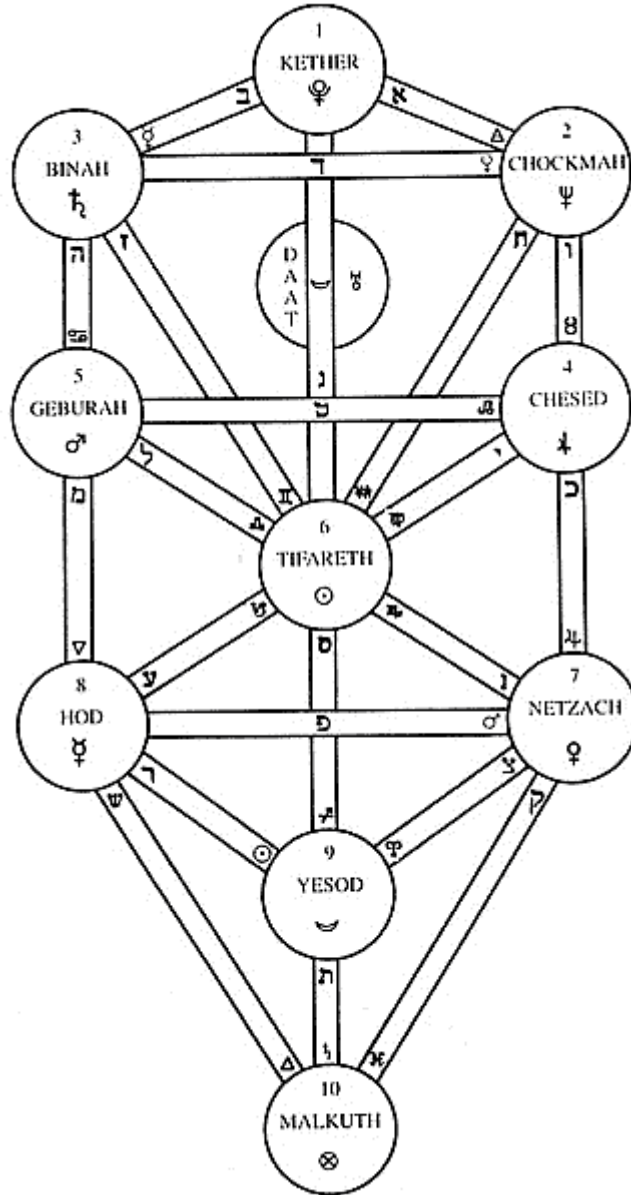
A quin arbre es refereix Salvador Espriu, quan escriu "*Arbre Déu en la nit*"? Quina és aquesta nit?

LA CÀBALA I L'ARBRE DE LA VIDA

Per a respondre *què és la càbala* potser es podria dir *el següent*:

És un sistema d'anàlisi i d'interpretació de la realitat basat en el diàleg entre diferents proposicions admeses per tothom (axiomes) que es situen en un diagrama que s'anomena l'Arbre de la Vida o Arbre de les Vides. Aquest Arbre permet a les persones, conèixer-se a si mateixes i sentir-se integrades en la realitat que les envolta de manera participativa tot donant un sentit a la Vida."

Abans de continuar, però, llegint allò que he escrit sobre la càbala, recomano mirar la imatge on hi ha dibuixat el diagrama de l'Arbre de la Vida, perquè una imatge, val més que mil paraules.

Arbre de la Vida . Arbre Sefiròtic. Arbre del Coneixement.
Etz Chaim o Jaim (En hebreu se l'anomena Arbre de les Vides en plural)

Jo entenc que aquest és l'Arbre Déu del qual parla Salvador Espriu en el seu poema.

Aquest Arbre de la Vida consta de 10 *sefirot* (d'aquí li ve el nom d'Arbre Sefiròtic), paraula hebrea que vol dir "nombre" o "esfera". L'estudi d'aquestes 10 *sefirot* són la base essencial dels estudis cabalístics.

La càbala, dona una resposta a les preguntes essencials que la tradició, que és allò que s'ha transmès oralment des del naixement de la cultura, ens ha legat, i que són les preguntes que s'ha plantejat l'ésser humà des de sempre i a tot arreu: *Qui som? D'on venim? Què hi fem aquí en aquest món? Què hi hem de fer en aquesta vida? A on anem quan morim? Què és la Vida?* Per això, l'organigrama que serveix per explicar gràficament la càbala es diu Arbre de la Vida. També és un mètode que ens permet establir comparacions amb les altres religions i cercar el comú denominador, allò que és essencial, a totes elles .

El sistema cabalístic basat en l'Arbre de la Vida ens dona un llenguatge universal, que es pot explicar per mitjà de totes les llengües en llur diversitat, especialment i de forma implícita en el cabalisme en les diverses llengües vernacles de cada lloc com és el cas del català a Catalunya – Països Catalans -, el qual facilita el diàleg amb un mateix, amb les altres persones, les diverses religions i les diverses nacions, de tal manera que es pot posar al servei de la veritable pau amb un mateix amb els altres i en el món.

La pau que pot portar el diàleg en llenguatge cabalístic, ***la pau de la càbala, no és una pau imposada amb la por per la força bèl·lica de les armes***, de la pressió demogràfica que ocupa un territori autòcton i ofega la manifestació de l'esperit vernacle local mostrant-se adversament a la cultura pròpia del lloc. Tampoc és la que els poders malvats fan amb lleis injustes que no tenen com a finalitat la justícia ni el regne de la Veritat sinó anorrear les manifestacions de l'Esperit Universal per oprimir la nacionalitat o nacionalisme vernaclista per mitjà de la qual vol manifestar-se. ***La pau de la càbala autèntica, és una pau que es construeix amb criteri objectiu, amb seny, arguments raonables i demostracions matemàtiques, sobre la base de la Veritat, l'Amor i la Justícia Material.*** Tres móns que es corresponen als tres nivells que té l'Arbre de la Vida i que són: ***el món de l'Esperit, el món de l'Ànima i el món del Cos (individual) o nació (col·lectiu).***

La càbala també es defineix com un *conjunt de teories metafísiques, místiques i exegetiques basades en lectures bíbliques, especialment en els cinc primers llibres de la Bíblia (El Pentateuc), que els cabalistes anomenen la Torah.* Aquestes teories han estat desenvolupades originalment en el judaisme i en llengua hebrea.

La càbala és, al meu entendre, *un sistema de raonament que té com a finalitat trobar la Veritat, i amb ella , el sentit de la Vida i la salvació del gènere humà, tot demostrant els arguments matemàticament, assignant a cada lletra un número i unes correspondències o relacions amb tots els fenòmens de la Naturalesa i de la Creació.*

Es parteix de la base que existeix un *Ésser creador, o Déu, i ho fa amb un criteri propi i sota un determinat concepte que el situa a l'interior de totes les formes.* A l'interior de les persones o éssers humans.

No obstant, la càbala com a sistema de raonament, o mètode d'anàlisi de la realitat, pot ser emprat per tothom, fins i tot pels qui es consideren ateus. Hi ha qui parla de la càbala, fins i tot, com d'una *religió laica.*

El cabalista **Elifas Levi**,² defineix la **càbala** com *les matemàtiques del pensament humà i l'àlgebra de la fe cristiana*. D'altres defineixen la càbala com *un mapa de la consciència*; una font d'inspiració constant per aquells que cerquen la Veritat, sigui quina sigui la seva religió, sigui quina sigui la seva classe social, sigui quina sigui la seva raça.

Segons una tradició cabalista es considera que *Joshua ben Miriam*, nom en jueu de *Jesús fill de Maria – Jesucrist*, entre els cristians –, va ser un transmissor de la Càbala, i per tant s'interpreta el missatge de la salvació evangèlica, dels profetes i evangelistes identificant-lo en llenguatge cabalista. Hi ha un corrent cabalista ortodox que no accepta la divinitat de Jesucrist, no creuen que Jesús fos Déu ni Fill unigènit de Déu. Accepten, però, que era cabalista i l'anomenen “*rabí*” que vol dir “mestre” en hebreu. Els Apòstols també es dirigien a Jesús anomenant-lo “*mestre*”.

La càbala, és doncs, un sistema per analitzar, entendre i participar en l'essència, la definició i la interpretació de la realitat. El seu objectiu es connectar als éssers humans en harmonia amb si mateixos, amb tothom, amb la naturalesa, amb tota la Creació i amb el Creador. A nivell personal i a nivell nacional, doncs, el sentiment nacionalista autèntic o vernacle, forma part d'aquest procés de realització, integració i participació.

La càbala ens pot ajudar a entendre el significat dels símbols, els mites, la ciència, els oficis, les feines, i les obres d'art, que són funcions i senyals en el camí que hom ha de fer per a realitzar-se a si mateix i per relacionar-se amb els altres i amb la Creació i amb el Creador. És un sistema filosòfic que el pot fer servir tothom, creients i no creients, ensenya que existeix un Déu creador de totes les coses que és infinit i etern el qual es manifesta en la Naturalesa, i alhora, és sobrenatural perquè és quelcom més que tot allò que podem percebre amb les facultats humanes – com podria ser la raó i els sentits -. Però és fonamental tenir en compte que allò que percebem del Creador, s'ha de percebre de forma raonable i sempre per a participar en la evolució de la Seva Obra fent el Bé i no fent el Mal. Déu, l'amor és essencial, però aquest amor, comporta una coneixement raonable. Déu ens vol bons, però també en vol savis. Perquè així podem col·laborar en la realització de la Seva obra que és la Creació.

Déu és considerat infinit, principi de totes les coses, desconegut i incompreensible, en la seva totalitat, per les seves criatures. *L'Ésser Creador es manifesta a través de les emanacions que surten d'Ell. Aquestes emanacions, malgrat que són 11, s'ha de considerar que són 10 perquè una d'elles, l'anomenada Daat, es considera fora de la combinatòria a la que donen lloc les restants deu: Kether, Chokmah, Binah, Chesed, Geburah, Tifereth, Netzach, Hod, Yesod, Malkuth, que es consideren atributs divins que es donen a conèixer als éssers humans i que estan senyalades en l'organigrama de l'Arbre de la Vida. Aquestes 10 emanacions són conegudes amb el nom de Sefiroth (En singular Sefirah) que es podria traduir com “gotes” encara que habitualment se'n diu “esferes” .*

² El seu nom “de pila” *Alphonse Louis Constant*. Els diccionaris el presenten com a cabalista francès, però... Era d'Occitània, Provença o Catalunya Nord ? Va escriure un llibre titulat *Dogma i ritual de l'alta màgia*.

El sistema cabalístic té totes les aplicacions possibles, des de la medicina, la filosofia, la teologia, l'astronomia, la biologia, les matemàtiques, l'economia, l'ecologia, la gestió empresarial, la política, la psicologia,...És un sistema per viure la vida d'una manera concreta i en base a un determinat concepte de la Divinitat que el situa no fora dels individus, sinó dintre seu. És un concepte de la Divinitat que no ens fa obeir sinó que ens fa pensar. No actuem per obediència sinó per voluntat.

El cabalista és un teòsof (Estudiós de Déu . Teo = Déu; Sofia =Saviesa) que col·labora conscientment amb Ell en l'obra de la Creació.

Etimològicament, **la paraula "càbala"**, uns ens diuen que ve de ve de l'hebreu, altre sens diuen que ve de l'arameu, "*qabballah*". Uns ens diuen que vol dir: "*tradició*", altres en diuen que vol dir "*revelar*". Altres, ens diuen que **vol dir "rebre"** referint-se a la saviesa i l'enteniment. És com una "revelació" interior. Cal tenir present que el mot "*Abba*" és una manera de dir el nom de Déu, i potser "*Qabbalah*" té en "*Abba*" la seva arrel etimològica o l'origen del seu significat.

LA CÀBALA I LA CULTURA DE LLENGUA CATALANA

El mot "càbala", però, i això ho considero molt important per defensar la hipòtesi que exposaré més endavant sobre la relació de la càbala amb la cultura de llengua catalana i la missió política de Catalunya com a nació, ***va utilitzar-se per primera vegada a la Provença en el segle XI, quan aquesta terra era sota administració catalana degut al matrimoni del comte de Barcelona, Ramon Berenguer III, amb Dolça de Provença.***

En aquell temps la Provença no era part de França ni de la cultura de "langue d'oïl" (llengua francesa), sinó que pertanyia a la cultura de llengua provençal, de llengua occitana i de llengua catalana.

Les ensenyances de la càbala es base en el diagrama de l'Arbre de la Vida que té tres triangles que en total sumen nou sefiroth. Tres triangles, tres móns, que es corresponen als tres nivells que són:

El món de l'Esperit, el món de l'Ànima i el món del Cos. El món del cos a nivell individual és la persona i a nivell col·lectiu és la nació o pàtria..

Nou són també els cavallers que acudiren a la crida [d'Otger Cataló](#), llegenda que explica la fundació, o re-fundació, de Catalunya amb un transfons que dona un sentit a la catalanitat. Catalunya – els Països Catalans - són el continent o forma, la catalanitat és el contingut o substància.

*L'expulsió dels jueus d'Espanya el 1492 va produir un canvi crucial en la història de la Càbala*³

³ La cita és extreta del llibre de SCHOLEM, Gershon: *Desarrollo histórico e ideas básicas de la Càbala*. Riopiedra Ediciones.

Aquest canvi, produït el 1492 i que tant ha perjudicat a la cultura de llengua catalana, la llengua bressol de la càbala a Europa i a Occident, encara el patim, i ja som a l'any 2005. Se'ns presenten fets històrics tergiversats, falsos mestres de càbala que manipulen a les persones amb sectarismes i supersticions. Per a desmarcar-me d'aquests corrents jo parlo de càbala catalana, pitagòrica i assenyada. Considero que ***no es pot parlar de càbala si no es fa en la llengua vernacle o natural del lloc*** on s'està i es vol ser.

Als Països Catalans, la càbala només es pot ensenyar i rebre en llengua catalana per allò del do de llengües que els cristians diuen infon l'Esperit Sant tot fent-ne celebració per Pentecostés. ***La llengua vernacle és la que porta la Substància.***

Els llibres editats a París, diuen que la càbala va néixer a França, però, tots sabem que en el segle XI la Provença era sota administració i influència social, política i cultural catalana. El pare de Nostradamus, nascut a Provença, es deia *Jaumet*, perquè era català.

Els cabalistes americans, veuen la Provença dins el mapa actual de França, i diuen que la càbala es va donar a conèixer des del "Sud-est" de França a tot el món. Tergiversen el sentit de la informació al treure ubicació geografia del seu context vernacle o cultural català per ficar-lo en el context polític francès.

Tenint en compte que, segles abans del segle XI, en el segle VIII, quan els àrabs d'Al Mansur engoliren les terres catalanes, els catalans se n'hagueren d'anar cap a l'altra banda dels Pirineus, de Barcelona cap a la Provença. Podem dir que la càbala té una relació molt important amb la cultura que es fa a Catalunya en llengua catalana, amb la catalanitat i el nacionalisme català.

LA CÀBALA CATALANA, CONEIXEMENT OBERT AL MÓN I PER TANT A TOTHOM

La meva concepció de la càbala és compatible amb les ensenyances del judaisme, del cristianisme, del budisme de l'islamisme i d'altres religiositats i creences. A vegades discrepo de certes interpretacions que fan alguns rabins jueus d'Israel en la manera de presentar el judaisme i entenc el conflicte que pot donar-se entre un determinat judaisme i un determinat cristianisme com ha estat el cas del catolicisme en determinats moments històrics.

Per a mi la càbala és un coneixement obert a tots els éssers humans i a totes les nacions vernacles. No em sento identificat amb els corrents supersticiosos que a vegades fins i tot fan negocis al voltant d'aquesta creença. Falsos profetes i falsificadors n'hi ha en totes les ideologies i creences. La càbala autèntica es rep com una *gràcia*, això vol dir *gratuïtament*, es treballa amb humilitat i es dóna amb generositat, o sigui, de la mateixa manera que s'ha rebut: *gratuïtament*.

Els estudis i la pràctica de la càbala autèntica, a més de saviesa relacionada amb els coneixements científics de la naturalesa, que és la realitat, el sentit transcendent de la Vida i el diàleg amb voluntat d'amotllar-se al seny amb arguments raonables, comporta la pràctica d'uns valors morals sense hipocresia. La càbala ens perfila un camí de realització personal i nacional en harmonia amb tot, tothom i totes les nacions autèntiques.

Aquesta és la càbala que, cristianament, va donar a conèixer a Europa i el món Occidental, la cultura de llengua catalana, occitana i provençal a partir del segle X.

Va escampar-se arreu des de terres catalanes o pirinenques, al llarg dels segles, fins el segle XIII-XIV en que un altre poder la va anorrear i proscriure.

Va rebrotar quan es va reconèixer a Europa durant el període històric conegut amb el nom de Renaixement. Rebrotà sempre i sobreviu...Els poetes, éssers intuïtius, l'enyoren amb melangiosa veu:

*Jo et vaig somniar majestat invisible
Que plana per la faç de cada cosa.
Arrelat en dolor de la cendra,
Un home només, et portava, sepulcre,
Pare mort, dintre meu, en silenci,
I et cridava amb paraules de vent
D'antics mil·lenaris, que encenen la ira.
No has respost mai al clam i em deixaves
En temença de nit, foc secret, alta flama,
Arbre Déu en la nit.*

A quin arbre es refereix Salvador Espiu, quan escriu *Arbre Déu en la nit...* Què és la nit? Qui regna i domina en la nit? Quines són les nacions o Estats sobirans i les nacions o regions oprimides i sense reconeixement nacional? On és la llavor de l'arbre.? Qui el va tallar? Qui l'enyora? Qui vol plantar-lo novament ? Qui no el deixa tornar a plantar?

Jordi Salat

josalort@hotmail.com

Blog Vernacle

<http://vernaclistes.blogspot.com/>

OBSERVACIÓ:

La càbala catalana tal com jo l'entenc, i això ho considero molt important i essencial, té una concepció panteïsta basada més en el pensament de Jesucrist i el concepte de la Divinitat com a "Pare Celestial" de qui es parla en el Nou Testament bíblic, que no pas en la interpretació no-cristiana o "jahvehista" que confon el "Jahvé" del qual es parla a l'Antic Testament bíblic que viatja en un "núvol grisós de dia i fosforescent de nit" amb el Pare Celestial que es manifesta per mitjà de quatre elements: aigua, terra, aire i foc, en la mateixa línia que ho exposa Plató en "El Timeu". El meu Tetragrama és relacionat amb la matemàtica dels quatre elements de la Naturalesa més que no pas amb les quatre lletres YHWH del nom de Jahvé quan no són interpretades en aquest sentit panteïsta o astral. Potser per això em sento més identificat amb el jueu Spinoza, i el seu Panteïsm, que no pas amb jueus jahveïstes que ho interpreten diferent. Tampoc em sento identificat amb els cristians vaticanistes que consideren que Pare Celestial i Jahvé són la mateixa persona.

Em sembla que ens fan moure dins els paràmetres d'un gran engany; i, a més a més, en tenen ficats en un marc legal que és un parany per a tots aquells que despertats o fets “néixer de dalt” per l'Esperit Sant prediquen la Veritat. El llenguatge ja no és fidel reflex del pensament. Les llengües són definides en funció de paràmetres falsament identitaris, indefinits o insubstancials: minoritàries, minoritzades. No s'entén, no s'usa ni accepta el concepte vernacle o congenial.

Es important fer-se les reflexions que planteja l'ex-jesuita gallec Salvador Freixedo en el seu llibre “*Israel pueblo contacto*” per aprofundir en les coses que jo vull dir, coses amb les que penso i sobre les que, entre menysyteniments, calúmnies, indiferència, interpretacions discrepants i hostilitats, medito des de fa més de 40 anys.

http://www.bibliotecapleyades.net/vida_alien/revelacion_cosmos/freixedo.htm